

Ako ďalej s plochami sóje v SR

Ing. Štefan Szarka

Tak ako to prezentuje aj ministerstvo pôdohospodárstva, poslaním farmárov, resp. poľnohospodárstva ako celku je najmä dopestovať suroviny na výrobu potravín v dostatočnej kvalite aj kvantite. Pretrvávajúcim negatívom je najmä pokles plôch repy cukrovej a celkovo plodín s kladným vplyvom na pôdu ako nenahraditeľného zdroja v danom sektore. Z uvedeného hľadiska je lepšou správou očakávaná kulminácia nárastu plôch najmä repky ozimnej. Z trendov možno preto za pozitívum považovať náznak opätovného rastu plôch kýmnych strukovín a sóje. Práve sója fazuľová, *Glycine Max (L.) Merrill.*, vyniká veľmi cennými agronomickými vlastnosťami, priaznivo ovplyvňujúcimi pôdnu úrodnosť. Je výborným prerušovačom obilnín s potrebnými fyto-sanitárnymi účinkami, obohacuje pôdu o vzdušný dusík, zlepšuje jej štruktúru a pri správnej agrotechnike odburiňuje pôdu.

Z ekonomického hľadiska treba zdôrazniť, že hoci sója fazuľová nepatrí na Slovensku k tzv. trhovým plodinám, resp. finančne lukratívnym komoditám poľnohospodárskeho podniku, na druhej strane jej reálne ceny sa oproti ostatným komoditám držia aj v časoch krízy v relatívne malom intervale s prakticky najmenšími medziročnými výkyvmi. Okrem iného je to spôsobované aj nevyužitými možnosťami nášho trhu. Keď počítame naozaj len s minimálnymi spracovateľskými kapacitami sóje na Slovensku (okolo 20-30 tisíc ton ročne), a z toho vyplývajúceho možného reálneho výkupu, dostaneme sa k potrebnej pestovateľskej ploche približne 8.000 až 12.000 ha. V roku 2008 bolo pritom u nás osiatych len okolo 5.500 ha sóje fazuľovej! Najväčší úspech zaznamenala sója v rokoch 2002 až 2006, keď sa každoročne osialo na Slovensku okolo 10.000 ha, najviac v roku 2006 (takmer 13.000 ha). V posledných dvoch rokoch bol zaznamenaný výrazný medziročný pokles pestovateľských plôch sóje primárne spustený celosvetovým poklesom cien komodít v súčinnosti s celkovými problémami rastlinnej výroby kombinovanými s nevýraznou tradíciou pestovania sóje u nás. Informácie od osivárskych spoločností z februára tohto roka ohľadom obnovenia záujmu o pestovanie sóje však dávajú novú nádej optimistickejším prognózam. Najnovšie správy v rámci Európy naznačujú dokonca nedostatok osív sóje pre aktuálnu pestovateľskú sezónu.

Sója má jednoznačne svoje miesto v racionálnom a kvalitnom oševnom postupe s prakticky garantovaným výkupom minimálne do krmivárskeho sektora. Napríklad podľa Únie hydinárov Slovenska sa ku koncu júla vyšplhala výkupná cena porážky jatočných kurčiat na 30,9 Sk/kg (1,03 eura) a viac kvôli nárastu cien kýmnych zmesí a to aj z dôvodu nedostatku sóje.

Sója má aj v čase neistoty výkupných cien všetkých komodít pozitívny vplyv na ekonomiku poľnohospodárskeho podniku - najmä súčinnosti so živočíšnou výrobou. Je predsa rozdiel skrmovať takmer 10 kg jadrového krmiva v cene okolo 8 Sk/kg (0,27 eura) v porovnaní s približne jedným kilogramom sóje, ktorú si dokáže farmár dorobiť ešte za nižšiu jednotkovú cenu. K tomu je dôležité započítať pridanú hodnotu pre živočíšnu výrobu v súvislosti s efektívnejším skrmovaním spracovanej tzv. plnotučnej sóje a pridanú hodnotu pre rastlinnú výrobu vo forme množstva pozitívnych vplyvov na pôdu ako aj úrodu následných plodín (najmä husto siatych obilnín) a v neposlednom rade zefektívnenie rotácie plodín s dôrazom na biodiverzitu agroprostredia. Uvedomelý poľnohospodár sa potom postará o opätovné navýšenie plôch osiatych sójou minimálne na úroveň, ktorú si táto komodita nielen zaslúži, ale ktorá je pre náš trh v danej oblasti potrebná aj z pohľadu aspoň čiastočnej sebestačnosti.